

שליטה ישראלית בציר פילדלפי היא הכרחית

written by רותי פינס פלדמן | 24.07.2024

רקע:

עוד משנות ה-80 של המאה הקודמת משתמשים הפלסטינים בציר פילדלפי כנתיב הברחות בין רצועת עזה למצרים. גם אז ישראל העמידה גדר גבול טכנולוגית כמגן נגד הברחות, ולמרות זאת הוכנסו לעזה דרך מנהרות מתחת לציר סחורות, אמצעי לחימה (אמל"ח) ופעילי טרור. ציר פילדלפי היה נתון תחת שליטה ישראלית עד לביצוע תוכנית ההתנתקות בספטמבר 2005, ואז עבר הציר לשליטה של כוחות משמר הגבול המצריים, תוך תיקון הסכם השלום, ואלה נפרסו לאורך 14 קילומטרים שבין עזה למצרים.

לפי שירות הביטחון הכללי (שב"כ), לאחר ההתנתקות ובעקבות היעדר נוכחות ישראלית ברצועה ומיעוט פעילות סיכול מצידה, שדרג חמאס את יכולותיו בתחום המנהרות. זאת, כאשר פעילו מנצלים את חופש התמרון בשימוש במבנים ובשטחים להרחבת מערך המנהרות, ולא רק בגבול עם מצרים.

בדיונים שנערכו בישראל לפני יציאת הכוחות מעזה, תמך הרמטכ"ל בפינוי ציר פילדלפי, למרות הסיכונים שגורמים אחרים במערכת הביטחון הצביעו עליהם, לרבות התנגדותם המפורשת למהלך של ראש השב"כ דאז אבי דיכטר וראש המל"ל דאז גיורא איילנד. דיכטר הזהיר עוד ב-2004 כי נסיגה עלולה להביא להפיכת הציר לנתיב הברחה ראשי של אמל"ח לארגוני טרור. גם אז עמדה בבסיס השיקולים בעד היציאה ההנחה המוטעית שניתן יהיה להסתמך על אמצעים טכנולוגיים בלבד, כמו גם על סיוע של המצרים, כדי להילחם בהברחות.

החשש מניצול הציר לצורך המשך הברחות התברר כמוצדק זמן קצר לאחר השלמת ההתנתקות: ראש השב"כ יובל דיסקין דיווח כי בין אוגוסט 2005 לאוגוסט 2006, תחת ממשלות שרון ואולמרט, הוברחו כ-19 טונות של חומר נפץ תקני דרך הציר לתוך הרצועה, נוסף על מאות רובים, אלפי כדורים ועוד אמצעי לחימה. לאורך השנים, במבצעים השונים שביצעה ישראל ברצועה הושמדו מאות מנהרות בציר פילדלפי, שדרך הוברחו, על פי שב"כ, אמל"ח איכותי רב מלוב ומסודאן.

דו"ח מבקר המדינה משנת 2007 בנושא ההתמודדות עם הלוחמה התת-קרקעית הפלסטינית מצא כי ישראל נכשלה באופן מתמשך בטיפול באיום. הכישלון נבע עקב "התמודדות לקויה עם האיום בשלושת התחומים שנבדקו [?] תפיסת ההפעלה, המאמץ הטכנולוגי והתמודדות המודיעין עם האיום [?] כל אחד בפני עצמו, ובאופן כולל". דו"ח נוסף משנת 2017 העלה ליקויים נוספים של מערכת הביטחון בטיפול המתמשך בהברחות דרך הציר.

מנהרות טרור בציר פילדלפי

חלק ממנהרות ההברחה רחבות מספיק למעבר כלי רכב, ואפשרו הכנסת ציוד גדול-ממדים ואמצעי לחימה במספרים גדולים [2] וכך חמאס ניצל אותן לצורך התעצמות מהותית וייחודית, כגון השימוש באמצעים לחפירת נתיבים תת-קרקעיים חדשים. במנהרות עברו לאורך השנים ציוד לחימה, ברזל לבניית מנהרות ובונקרים, סחורות, כספים רבים למימון חמאס ואנשים. על פי דיווחים והודעות שב"כ, במנהרות הוברחו לעזה רקטות ארוכות טווח, טילים נגד טנקים, רקטות קטיושה, טילי כתף נגד מטוסים מתקדמים ואמצעי לחימה מתקדמים כגון רקטות גראד משופרות. בנוסף שימש הציר ליציאת פעילי חמאס לאימונים צבאיים בחו"ל, בעיקר בסוריה ובאיראן. דרך הציר אף דווח כי נכנסו לעזה מומחים איראנים שסייעו במאמץ ההתעצמות של חמאס.

בין היתר ככל הנראה הוברחו במנהרות מכונות כרייה ששימשו את חמאס להעמיק ולהרחיב את רשת המנהרות התת-קרקעיות שחפר בעזה. כמו כן, דרך המנהרות הוברחו [2] כולל בזמן מלחמת "חרבות ברזל" [2] חלקי רקטות ואמצעים לייצור רקטות. ישנן הערכות כי סמוך למתקפת 7 באוקטובר יצאו מאות פעילי חמאס לאימונים באיראן, וניתן להניח שכניסתם ויציאתם לרצועה לא נעשתה דרך המעברים הפתוחים כי אם בנתיבי הברחה שונים, ובעיקר דרך ציר פילדלפי.

עם השגת השליטה המחודשת על ציר פילדלפי במהלך פעילות צה"ל בחודשים האחרונים, צה"ל חשף כי לאורך הציר נמצאו והושמדו תשתיות טרור רבים: משגרים ארוכי טווח, משגרים טעונים, פירים רבים שמובילים למנהרות הברחה ותשתיות תת-קרקע.

נחיצות שליטה ישראלית בציר פילדלפי:

השליטה הישראלית בציר פילדלפי היא אחד ההישגים המערכתיים של ישראל במלחמה בעזה. היא לא רק מנוף לחץ לקידום עסקת שחרור חטופים, אלא אף תנאי הכרחי כדי למנוע מחמאס להשתקם בתום המלחמה לאחר הידלדלות כל מאגרי הנשק והתחמושת שלו [2] התעצמות שאם תתרחש, תבטל את ההישגים האחרים של ישראל במלחמה.

המשך השליטה בציר היא גם יישום של לקח מרכזי מכישלון מאמציה של ישראל בשני העשורים האחרונים למנוע את ההתעצמות הצבאית בעזה. הסתמכות על הסדרים בינלאומיים כתחליף לכך לא הוכיחה את עצמה בעבר, ואין יסוד להנחה שתוכיח את עצמה בעתיד. מעבר לכך, הסכמה להסדרים כאלה נוסכת בחמאס את התקווה כי בשוך הקרבות רצועת עזה תחזור להתנהל במאפייני 6 אוקטובר.

מידת השליטה בציר הזה תכתוב לא רק את משך הזמן שיידרש לאויב כדי לשוב ולאיים על ישראל, אלא גם את סוג האיומים ואת עוצמת הסיכונים שאיתם ישראל תצטרך להתמודד בעתיד. לא נדרש דמיון מפותח כדי להעריך את כיווני ההתפתחות של חמאס בעזה אם לישראל

לא תהיה שליטה אפקטיבית בציר ההברחות העיקרי אליו. חיזבאללה מספק דוגמאות לכך מדי יום.

המנהרות הן גם תעשייה שלמה של הברחות שממנה חמאס גורף רווחים מתושבי עזה, שכן הוא מקבל אחוזים על כל הכנסה של סחורה לרצועה דרך המנהרות (סוג של תשלום מכס לייבוא סחורות שחמאס מטיל על התושבים). גדיעת השליטה שלו על ההברחות תסכל לפיכך את אחד מאמצעי הצמיחה הכלכליים של ארגון הטרור, ותפגע בהתעצמותו העתידית.

כלקח מהמציאות בעזה, ישראל הבהירה כי בכל הסדר מדיני עתידי היא לא תוותר על השליטה במעטפת החיצונית של הגבולות. הדברים נאמרו ביחס להסדרים עם הרשות הפלסטינית, והם בוודאי נכונים גם ללא הסדר ביחס לרצועת עזה. אם ישראל תוותר על כך כעת, יהיה זה צעד בלתי הפיך. היא לא תוכל לשוב ולתפוס את השטח לאחר התחייבויות שתיתן במסגרת הבנות עם מצרים וארה"ב וכחלק מהסכמות בינלאומיות רחבות יותר. כשם שישראל לא הצליחה לפתוח מחדש את הסכם ההבנות עם ארה"ב ב-2006 על הגבול, וארה"ב לא הצליחה לפשר בין ישראל למצרים לפתרון שמוסכם על שתיהן דאז כדי להילחם בהברחות, כך היא לא תוכל לעשות זאת בעתיד.

מדוע על ישראל לשלוט בציר פילדלפי:

1. אין די בטכנולוגיה לאיתור מנהרות, שכן אין לה יכולת מבצעית לסכל את ההברחות עצמן. לפיכך, צריך כוח מבצעי זמני לסיכול. בלי שליטה שלנו בפילדלפי, לא יהיה כוח צבאי ישראלי מוצב במקום, וכך ותיווצר תלות במצרים ² שכפופה לשיקולים נוספים שלה.

2. אין אפשרות להפעיל לחץ מספיק על מצרים אם היא לא תרצה לפעול למניעת הברחות, משתי סיבות: בגלל חשאיות הפעילות ובגלל קשת התירוצים האפשריים מצד מצרים.

3. ההתעצמות ³ תחום שבו מתבשלים ב"שיטת הצפרדע". הפיתוי לוותר בכל שלב על פעולה גדולה, כי ממילא אף אחד לא מרגיש את היקף ההתעצמות ולא רואה אותה, מכיוון שמתרחשת בהדרגתיות.

4. שיקול מדיני ⁴ אם נסכים לתת למצרים את השליטה על הגבול הדרומי, תופעל על ישראל מערכת לחצים בינלאומית לתת לירדנים שליטה בגבול המזרחי.

5. "נגן על עצמנו בכוחות עצמנו" ⁵ יישום לקחים מההתעצמות בעבר.

6. חזרה של כוחות ישראליים לציר פילדלפי תהווה ענישה לחמאס.

המציאות הכואבת של 7 באוקטובר מוכיחה בצורה החדה ביותר כי אין די באמצעי גילוי ופיקוח טכנולוגיים כדי למנוע ולסכל פעילות טרור או הברחות. בנוסף להם נדרשת "רגל מסיימת", כוח אכיפה מבצעי שיודע להגיב בזמן רלוונטי לכל אירוע.

גם לקראת ההתנתקות, עוד בזמן שצה"ל היה נוכח בעזה, מערכת הביטחון הישראלית נשענה על חומת בטון שיצרה חיץ בין רצועת עזה למצרים ועל אמצעים טכנולוגיים למניעת ההברחות. אז הסבירו בצה"ל כי "בשטח הזה, שיהיה חתום וברור, נוכל לפעול נגד המנהרות בשלל אמצעים וללא חשש מאיומי טרור¹ אנו משלבים מספר מערכות מתוחכמות, כולל חיישנים שונים, מערכות שידעו לטפל במנהרות, לחפור לעומק, להכניס חומר נפץ לאדמה. כמו כן נפעיל יחידות הנדסה ייעודיות שיוכשרו לטפל בסוג הזה של האיום² והכול תחת שגרת חיים מוגנת. כל הפעילות נגד מנהרות תתרכז כאן, לא יהיה צורך לשלוח כוחות לרפיח ולסכך אותם".

צה"ל ומערכת הביטחון לא הצליחו למנוע את ההברחות לעזה לפני היציאה מהרצועה, וגם המערכות הטכנולוגיות לא סייעו לה לעשות זאת אחריה. יתרה מכך, בשל היעדר נוכחות כוחות צבאיים ישראלים ברצועת עזה, ישראל הופתעה לא פעם מגודל והיקף המנהרות ברצועה. כך למשל, ישראל נדהמה מהיקף המנהרות ב-2014, ולפי הדיווחים גם הערכותיה של קהילת המודיעין לפני 7 באוקטובר היו בגדר הערכות חסר. לפי הניו-יורק טיימס, ישראל הופתעה מהיקף ואורך המנהרות שגילתה עם כניסתה לעזה לאחר 7 באוקטובר. היעדר השליטה של ישראל בציר פילדלפי וברצועה בכלל מנתקת אותה בממד המודיעיני מעזה, ומחזירה אותנו למציאות שאפשרה את מאורעות 7 באוקטובר.

סיבה נוספת לצורך להיזהר מהסתמכות על טכנולוגיה להתרעה מפני איומים היא שגם האויב חשוף לאמצעים אלה, ועם הזמן הוא לומד מהן הדרכים לעקוף אותן. כך למשל עשו לוחמי הווייטקונג בווייטנאם נגד האמריקנים, שחפרו מנהרות שאפשרו להם לחמוק מהפצצות של ארה"ב ולהגיע באין מפריע לבסיסים אמריקניים ולתקוף אותם.

אל לנו להסתמך על הטכנולוגיה כפתרון קסם. יש לברר ולשאול מהן נקודות התורפה שלה ומה המענה אליהן, ואיזו שכבת הגנה נוספת יש לנו בשעת הצורך. מעדות של פעילי חמאס עולה כי ארגון הטרור העזתי למד את שיטות הפעולה של ישראל ופיתח מענה אל מול המכשול שהצבנו מולו, ולא מן הנמנע שילמד ויפתח גם תגובה מול המכשול שנבנה בציר פילדלפי.

2. מנגנון ישראלי-מצרי לא יוכל להוות תחליף לשליטה הישראלית

ניסיון העבר לא מאפשר להניח הנחות אופטימיות ביחס להבנות אמריקניות-ישראליות-מצריות לשמירת הביטחון סביב הציר. בלי שליטה ישראלית, נהיה סמוכים על חסדיהם של המצרים. מערכת השיקולים שלהם אינה זהה לשלנו. ראש השב"כ לאחר ההתנתקות, יובל דיסקין, אף התראיין ואמר אז ביחס לאזלת ידה של מצרים למניעת ההברחות ב-2006 כי "המצרים יודעים מי המבריחים ולא מטפלים בהם"³ וזאת למרות קבלת מודיעין בעניין זה מישראל. למצרים יש

אינטרסים משלה בתוך המרחב הערבי, ופעילותה בעבר נגד ההברחות ולמען מיטוט המנהרות במצרים בעיקר נבעה מהמאבק בדאע"ש ולא בחמאס.

באוקטובר 2005 ישראל התבקשה על ידי האמריקנים לחתום על הסכם שמסדיר את פתיחתם של מעברי הגבול מרצועת עזה. בתמורה לכך ניתנו לה הבטחות לסייע במאמצי הסיכול מול האיומים שייווצרו בגבול. שום דבר לא יצא מכך. אבו-מאזן ואנשיו נזרקו מעזה, ההבטחות לישראל נגוזו.

יתרה מכך, בקשותיה של ישראל לפתוח מחדש את ההבנות מול האמריקנים, כשנה בלבד (2006) מאז החתימה עליהן, לא מומשו. המשקיפים האירופים שהוצבו לאורך הגבול המצרי במעבר רפיח במסגרת ההבנות שגובשו בנושא מול ארה"ב נטשו את הזירה עם ניצחונו של חמאס בבחירות הפנים-פלסטיניות, ואחרי שהכוח עצמו חווה אלימות מצד הפלסטינים. בינואר 2009, בשלהי "עופרת יצוקה", חתמה ציפי לבני, שכינה אז כשרת החוץ של ישראל, על הסכם לפעילותו של מנגנון כזה. אותו הסכם עצר את ישראל מלהמשיך אז במלחמה עד להכרעת חמאס, אבל לא מנע אפילו הברחה אחת.

דוגמאות נוספות אפשר למצוא גם מזירות אחרות: כוח יוניפי"ל בצפון נמנע מנקיטת עמדה נחרצת נגד חזבאללה מחשש לפגיעה בכוחותיו כפעולת ענישה. דו"ח מזכ"ל האו"ם מ-2020, שבחן את יעילות הכוח בלבנון, קבע כי פעולות יוניפי"ל צומצמו מחשש לפגיעה בו, וכי בהיעדר שיתוף פעולה מצד צבא לבנון ומצד תושבי דרום לבנון שאינם רואים בכוח כלגיטימי, פעילות הכוח מוגבלת. הכוח, לדבריו, מתקשה לנוע בחופשיות ולפעול ביעילות. גם במקומות נוספים בעולם [2] כמו בוסניה, עיראק ואפגניסטן [2] כאשר הכוחות הבינלאומיים נתקלו בפעולות טרור נגדם הם נסוגו מהאזור. מתקפות על כוחות בינלאומיים הפכו לשיטת פעולה של פעילי הטרור שמטרתה להוציא את הכוחות מאזורי הסכסוך.

האפשרות שמנגנון זה יעמוד בציפיותיה של ישראל היא בעלת סבירות נמוכה יותר מההנחה שסוגיית ההברחות בציר זה תהפוך למוקד של מתיחות בין ישראל ומצרים, כפי שקרה עד היום ואף ממשיך לקרות. רק לאחרונה סירבה מצרים להפעיל את מעבר רפיח עד ליציאת הכוחות הישראליים מהציר, מכיוון שעל פי המצרים כל הכנסת סחורות לעזה במצב זה תתפרש כנרמול המצב שישראל שולטת ברצועת עזה. מדיניות זו של מצרים מזכירה את מדיניותה עוד מימי ההתנתקות. אז, בעקבות לחץ וביקורת פלסטינית רבה, הודיעה כי בניגוד לסיכומים קודמים לא תשלח יועצים מצרים לרצועה ולא תשתלב בתוכנית ההתנתקות של ישראל עד לאחר נסיגה מוחלטת מעזה ויציאת הכוחות הישראליים מציר פילדלפי ומעבר רפיח.

3. ראייה ארוכת טווח: התעצמות היא תהליך מתמשך שקל להתעלם ממנו

חמאס צבר במהלך השנים כלי נשק מתקדמים ותחמושת רבה, אימן את פעיליו ללוחמה ובנה תוכניות אופרטיביות ליום פקודה נגד ישראל. תהליכי ההתעצמות וההכנה שלו נעשו הרחק מאור

הזרקורים ובהיחבא, על פני פרקי זמן ארוכים, ולעיתים תוך הפעלת מערכי הונאה נגד ישראל (כמו למשל העובדה שכמעט לא התערב בלחימה נגד הג'יהאד האסלאמי במבצע "חגורה שחורה").

איטיות התהליך הציבה בפני ישראל עובדות בשטח, וכך גם כרסמה בעמדותיה של ישראל וב"קווים האדומים" שהציבה עקב מורכבות הטיפול בתהליך הזוחל לצד הסתגלות למציאות המתהווה. מצב זה, המכונה "תסמונת הצפרדע המתבשלת", לרוב מקצין עוד יותר כאשר מדובר באיום שאינו מהווה סכנה ברורה ומיידית אלא רק נתפס כגורם סיכון ארוך טווח.

ההשפעה של תהליך זה מחייבת כעת את ישראל להישיר מבט למציאות ולסגל לעצמה פתרונות שלא יהיו רק נקודתיים, אלא גם כאלה שיחזיקו מעמד לאורך זמן ויספקו מענה לתופעה מתמשכת. יתרה מכך, כל פתרון שישראל תציג צריך להיות בר-קיימא, ולשמר את כוחו לאורך זמן ולא לשחוק את יעילותו אל מול המהלכים שיבצע הצד השני.

4. השלכות מדיניות אפשריות לויתור השליטה הישראלית על ציר פילדלפי:

לויתור על השליטה הישראלית בציר פילדלפי עשויות להיות גם השלכות מדיניות מרחיקות לכת, שישראל נדרשת לשקול בתשומת לב. החלטה כזו עלולה להפוך לתקדים שינצלו גורמים אחרים כדי לבטל את הטיעון הישראלי שעליה לבסס את ביטחונה "בכוחות עצמה", וכי הם יכולים לעשות זאת במקומה.

אחת הדוגמאות האפשרויות לניצולו של תקדים כזה יכולה להיות במסגרת הסדר עתידי עם הפלסטינים: כאשר ישראל תדרוש לשמור על שליטתה על הגבול המזרחי בבקעה כדי להגן משם על יישובי גב ההר ולפעול נגד הברחות, עלולים גורמים אחרים ² ירדן, נציגי הפלסטינים ואפילו ארה"ב ³ לטעון כי הם יכולים לעשות זאת במקום ישראל, בדומה לתקדים פילדלפי. כך, נסיגה ישראלית מגבול עזה-מצרים יכולה לעקר מתוכן את העיקרון שעליו שמרה לאורך השנים, ולפיו היא לא תיסוג מהבקעה בכל מסגרת של הסכם עתידי.

יתרה מכך, תקדים הנסיגה עשוי לשחק לידי הרשות הפלסטינית כבר כעת, שכן היא יכולה לטעון כי ביכולתה להחזיק בידיה את השליטה הביטחונית בשטחי A ואפילו B ו-C, בדומה לנעשה בגבול הרצועה ובניגוד להסכמי אוסלו.

נסיגה של צה"ל מפילדלפי יכולה גם לבסס בקרב אויביה של ישראל גם את התפיסה שלפיה צבירת הישגים צבאיים יכולה בסופו של דבר, ואחרי לחץ מתמשך ⁴ כולל מהלכים שגורמים ללחץ ציבורי של החברה הישראלית על מנהיגיה ⁵ לגרום לישראל לסגת מאזורים גיאוגרפיים ולוותר על שטח שבו היא מחזיקה.

שליטה ישראלית בציר פילדלפי אכן מייצרת אתגרים מורכבים לישראל במישור המבצעי, בתחום המדיני ובהיבטים נוספים. כנגדם ראוי להציב את המחירים של אי-השליטה בציר זה. בעת הזו, יותר מבכל תקופה אחרת יש הצדקה גם למהלכים הנדסיים שיידרשו לשיפור ההגנה הנדרשת לכוחותינו.

השליטה הישראלית בציר פילדלפי היא אולי לא החלופה האידיאלית מנקודת מבטה של ישראל, אך היא תיקון מתבקש של חלק מתחלואי העבר, ויישום של העיקרון "נגן על עצמנו בכוחות עצמנו". היא גם מפקיעה נכס משמעותי ממי שביצע נגדנו את ההתקפה הנפשעת ב-7 אוקטובר, ומהווה צעד מהותי בשינוי המציאות העתידית ברצועת עזה.

ישראל אינה יכולה להסתמך על הערכות מקלות, כולל של הדרג הצבאי הבכיר, כי ביכולתו לעמוד בהשלכות של הנסיגה מציר פילדלפי. גם כאן ניסיון העבר מלמד שלמרות תמיכת הצבא בנסיגה מפילדלפי, המטכ"ל איחר לזהות איומים המתהווים על מדינת ישראל, וגם מתקשה לגבש תפיסה שתיתן מענה לאיומים אלה. באופן פרטני, טרם ההתנתקות המטכ"ל כשל לזהות את האיום המתמשך של המנהרות על צה"ל אחרי הנסיגה מעזה, וחשב שההתמודדות עימן תתייתר. הוא גם הסתמך יותר מדי על אמצעים טכנולוגיים כדי להידרש לתחום זה אם תחזיתו תתברר, וחשב כי ניתן לייצר תחליף לנוכחות ישראלית בציר.

חובתה הראשונה במעלה של מדינה היא להבטיח את קיומה, שלמותה וביטחונם של כלל אזרחיה. המחיר האסטרטגי שתידרש ישראל לשלם אם תיסוג מציר פילדלפי יטמון בחובו את הזרע להתעצמות מחודשת של חמאס בעזה, ועלול לגבות בעתיד את חייהם של ישראלים רבים.

גם אחרי האסון הגדול: הגבולות של ישראל פרוצים לכל עבר

written by רות וסרמן לנדה | 24.07.2024

בלתי נתפס שגם אחרי ה-7 באוקטובר ממשיכים גבולותיה של ישראל [?](#) בצפון, בדרום ובקו התפר [?](#) להיות פרוצים לכל עבר

שורת כשלים הביאה לכישלון שב"כ ב-7 באוקטובר. אחד מהם גרוע מכל האחרים

24.07.2024 | פוזיילוב | written by

תחת פיקודם של נדב ארגמן ורון בר, הפך שב"כ מארגון מבוסס מודיעין אנושי לארגון שעיקרו טכנולוגיה. "תמו ימי המרגלים של יהושע בן נון", אמרו אז בצמרת הארגון. אלא שלצד כל אלה היתה גם תקלה חמורה יותר, שראש השירות הבא יצטרך לתקן בהקדם.

לוחמת הכורסא צריכה למות יחד עם מוחמד דף

24.07.2024 | חנן שי | written by

התפיסה הצה"לית של סיכול בכירים, הסתמכות על טכנולוגיה והימנעות מהכרעת האויב, כשלה בשבעה באוקטובר. את "לוחמת הכורסא" צריך להחליף בניצחון.

התלקחות אפשרית מיו"ש: ההברחות מירדן והשלכות עסקת שחרור אסירים

24.07.2024 | קלוטשטיין | written by

צה"ל מתקשה להתמודד עם הכנסת נשק מהגבול המזרחי לתוך השטחים הפלסטיניים. עסקה שבמסגרתה ישוחררו מחבלים "כבדים" עלולה עוד יותר לערער את המצב בשטח.

שליטה ישראלית בציר פילדלפי חיונית למניעת התחמשותם של גורמי טרור ברצועה

24.07.2024 | מכון משגב | written by

עיקרי העמדה

1. שליטה ישראלית בציר פילדלפי נדרשת לשם השגתן של שתיים ממטרות המלחמה: שלילת היכולות הצבאיות והשלטוניות של חמאס ומניעת הפיכתה של עזה לבסיס טרור בעתיד. ויתור על השליטה בציר יתפרש כהישג של חמאס, יאפשר לו להתחמש מחדש ויחזק את סיכוייו לשרוד ככוח השולט ברצועה בתום המלחמה. לעומת זאת, אובדן השליטה של חמאס על הציר הזה יהווה חלק משמעותי במחיר שארגון הטרור משלם על הטבח ב-7/10 וצעד חשוב נוסף בדרך להכרעתו. זהו מסר גם לחיזבאללה.
2. שליטה ישראלית בציר פילדלפי חיונית למניעת התחמשותם של גורמי הטרור ברצועת עזה, ביחוד לאחר הידלדלות מלאי האמל"ח שברשותם. השתלטות צה"ל על הציר ועל מעבר רפית, מעמידה בפני מדינת ישראל הזדמנות לשלוט בצינור החמצן העיקרי של חמאס ושאר גורמי הטרור ברצועה, שדרכו עוברים לא רק נשק ואמצעי ייצור, אלא גם שליחים, מאמנים, מומחים ואמצעים ייחודיים, גם במעורבותה של איראן. זוהי הזדמנות לתקן גם את אחת החולשות היסודיות שהשפיעה על המציאות הביטחונית ששררה ברצועת עזה בשני העשורים האחרונים וליישם את העיקרון "נגן על עצמנו בעצמנו".
3. תהליכי ההתעצמות וההתחמשות מתנהלים הרחק מעין הציבור, בקצב איטי ותוך כרסום זוחל בנחישותו של הגורם האוכף, הן משום מורכבות הטיפול בהם והן בשל ההסתגלות אליהם (תסמונת "הצפרדע המתבשלת"). לכך תורמת גם ההנחה שפעילות זו היא חלק מבניין הכוח של האויב שהסיכון ממנו הוא עתידי ולא מיידי. מכאן, החשיבות כי המדינה תגבש לאיומים אלה פתרונות נוקשים אשר יחזיקו מעמד לאורך זמן ולא יישחקו עם השנים.
4. מכשול ואמצעים טכנולוגיים לגילוי אינם מספיקים כדי למנוע הברחות! בנוסף להם נדרשת יכולת מבצעית עצמאית וזמינה, שתוכל לפעול בשטח ולסכל את הניסיונות שיעשו. הסתמכות על גורמים בינלאומיים ומדינות אחרות, כחלופה לכך, לא הוכיחה את עצמה לאורך השנים ואין להניח כי הפעם זה יהיה שונה.
5. ויתור על השליטה בציר פילדלפי, שהושגה לאחר המחיר הנורא שישראל שילמה, היא צעד כמעט בלתי הפיך. אם ישראל תיסוג ממנו ² היא תתקשה בעתיד לגייס את הלגיטימציה (מבית ומחוץ) לחזור ולשלוט בו.

6. ויתור על השליטה בציר זה והסתמכות על גורמים בינלאומיים יעמידו בעתיד את ישראל בפני לחצים לאמץ גישה דומה גם ביחס ליו"ש ולגבול המזרחי עם ירדן.

7. שליטה ישראלית בציר פילדלפי טומנת בחובה אתגרים רבים לישראל: מדיניים, משפטיים ומבצעיים. קשה לאמוד את מחיריהם של אלו ולהעמידם כנגד מחיר ויתור השליטה עליו. ברי כי עצם הנוכחות בציר מציבה את ישראל בעמדת כוח שמאפשרת לה ליצור פתרונות משופרים לאתגרים הללו. כך לדוגמה, ככל שנדרשות עבודות הנדסיות כדי לשפר את התנאים המבצעיים ולהקטין את הסיכונים לביטחון כוחות צה"ל לאורך הציר, זהו העיתוי המתאים לכך.

8. להערכתנו, עמדה נוקשה של ישראל בסוגיה זו עשויה לסייע גם בהעצמת הלחץ הפנימי בחמאס לרעיונות שיקדמו פתרון שלם לסוגיית שחרור החטופים.

נכתב ע"י מאיר בן שבת, רונן לוי (מעוז), אל"מ במיל' פרופ' גבי סיבוני, תא"ל במיל' יוסי קופרווסר, משה פוזיילוב, רותי פינס-פלדמן, אשר פרדמן, ואלי קלוטשטיין.

שלושה מחדלי מטכ"ל אפשרו את כיבוש בארי

24.07.2024 | חנן שי | written by אל"מ במיל' חנן שי |
במקום ליזום את הסרת האיומים במלחמת מנע, צה"ל הוסיף חטא על פשע והחליף את דוקטרינת ההכרעה המהירה שלו בדוקטרינה פוסט-מודרנית מצוצה מהאצבע.

הסיכונים הביטחוניים והשגיאה המוסרית

בעסקת החטופים המוצעת

24.07.2024 | קובי מיכאל | written by

עסקת שליט אפשרה שחרור של אלף אסירים קשים, שגבו מישראל מחיר דמים כבד. ההנחה המתחייבת היא שעסקה כיום תוביל לתוצאות דומות.

תחקיר בארי ממחיש את הפער העצום שבין הגישה הצבאית לגישה הפוליטית

24.07.2024 | קובי מיכאל | written by

התחקיר שהתפרסם בסוף השבוע האחרון מבודד את זירת בארי מהמערכה כולה. בכך הוא גורם עוול לדרג הלוחם, שהגיע ברובו באופן וולנטרי ופעל כמיטב יכולתו בתוך כאוס, חוסר אוניס ואי-בהירות.

אין להסתפק בתמונת ניצחון, אפילו אם זה חיסולו של דף

24.07.2024 | מאיר בן שבת | written by

ההישג המודיעיני הישראלי מעמיד במבוכה את חמאס, מעביר לסינוואר ועמיתיו מסר ברור על מגמת פניה של ישראל ומשרת גם את המאמץ לשחרור החטופים ☑ עכשיו זה ממש לא הרגע להוריד את הרגל מהגז.